

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs V.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

olim signum salutiferum serpens ille æneus erectu est, Num. 21. v. 9. quem typum ad se applicat Dominus Joh. 3. vers. 14.

2. *Signum illud vexilliferum*, quod Christus in militia Ecclesiæ erexit, in quâ sub vexillo Christi meremur, cuiq; in baptismo nomen dedimus, sacramentum diximus, Gal. 3. 27. *Quotquot baptizati estis, Christum induistis.* 3. *Signum illud gentes ad se alliciens*, Es. 11. 10.

3. *Oblatus est ut Propheta*, magnus ille, Deut. 18. 15. diu exoptatus patribus. Ergò quotidie Christus in templo oblatus est; verè dicere potuerunt fideles in Ecclesia Jadaica: *Ecce signum nostrum videmus, Propheta magnus ille apparuit. Dominus redemptionem populo suo fecit!*

ARTICULUS V.
DE BAPTISMO CHRISTI.
DE CHRISTI BAPTISMO

eius effectus figurato.

578. Josue 3. v. 8. & seq. *Arca fœderis à sacerdotibus portabatur, in Jordanis aquas, quarum pars superior stetit, pars inferior defluxit in indicium certissime hostium omnium expulsionis & vrbis Dei manifestationis, vers. 10.*

1. *Arca fœderis Christus est, vid. supr.*
2. *Hæc arca portata est à sacerdote Johanne, quando ille Christum baptizavit.*
3. *Aquarum pars superior legem significare potest, quæ maledictionum aquis fluctibusq; nos non obruit.*
4. *Inferior pars aquarum damnationem notare potest, quæ planè fugit, defluxit ab iis, qui baptizatum Christum induerunt, Gal. 3. v. 27.*

5. *Hæc Jordanis exsiccatio*, quando Christus ejus aquis baptizatus est, facta est in certissimum signum, hostes nostros expellendos esse, funditus delendos, imò

imò deletos esse nobis in Christo triumphantibus, & verâ nobis viâ per Christum patefactâ in cœlestem Canaan: quemadmodum *Josua Israëlitis intum iter per Jordanis undas impetravit.*

CHRISTI BAPTISMUS.

579. *Elias & Elisæus* ad ripam Jordanis steterunt, quorum ille *complicatô palliô*, aquisque Jordanis percussis, easdem ita divisit, ut transitus ficcus præceptoris discipuloque patuerit, 2. Reg. 2. v. 8.

1. *Elias* noster Christus est, magister noster, Matth. 23. v. 10.

2. *Elisæus*, est Johannes Baptista, mactatus ut agnus pro Dei gloria, ideoque agnus Dei, non *ἰλαστικός* ille, Joh. 1. v. 29. sed *μαρτυρικὸς*, ut Rom. 8. v. 36.

3. *Uterque stetit in ripa Jordanis*, quando se Christus ad baptismum stetit.

4. *At Elias complicato pallio* aquas Jordanis divisit: Sic Christus pallium & vestem *gloriosa humanitatis* complicans, ad tempus se humilians, in locum peccatorum (Christus enim aiebat Johanni, se omnem justitiam completurum, Matth. 3. v. 15. cum tamen ipsa justitia esset, 1. Cor. 1. v. 30.) se sistens, complicans pallium innocentiae suae, vestem contaminatam peccatorum nostrorum sibi induit, Esa. 53. v. 4. nos pallio involvit, Esa. 61. v. 10. aquas baptismi lustravit, divisit, ut per has nobis ad cœlum esset ficcus transitus, Tit. 3. v. 5.

5. *Elisæus* eodem postea pallio aquas Jordanis divisit: Ita Johannem nullum **MAGISTERIUM** in suo baptismo agnovit, sed tantum **MINISTERIUM**, cui omnem vim & efficaciam ille *Baptista ignifer*, Matth. 3. v. 11. largiretur.

EFFECTUS BAPTISMI CHRISTI,

nostra salus, significat in

580. Psal. 77. v. 17. *Viderunt te aquae Deus, viderunt*

X 2

runt

runt te & timuerunt; & turbatae sunt abyssi. De aquis maris rubri ad *litteram*: Allegoricè ad baptismum Christi applicari possunt.

1. *Ob Dei visionem*, de qua d.l. Psalmi. Ita aqz Jordanis viderunt Deum Patrem *voce*, Natum *corpore*, Flamen *ave*; ideò additur: viderunt, timuerunt, vocum epizeuxi, quando ipse Christus est baptizatus.

2. *Ob abyssorum angustiationem*. *Abyssi inferni infremuerunt*, Psal. d.l. cum Pater de Filio testaretur; HUNC AUDITE, Matth. 3, 17. sine dubio infremuit inferni abyssi. In hoc baptismatis mari via, semita Domini fuit, DOMINO baptizati, & ita viam & semitam in aquis & per aquas, suo *exemplò* monstrante.

3. *Ob coruscationum illuminationem*: *Coruscationes illuxerunt* benedictâ Trinitate ita revelatâ. Coruscationis & patefactionis ea clarissima lux fuit, quæ V. Testam. civibus, quoad claritatis gradum eum, defuit, Titum. 3, 7.

4. *Ob vestigiorum Dei ignorationem*; Et tamen *vestigia DOMINI* cognita non fuerunt, dicto Ps. v. 20. Quis enim cognoscet vestigia illa *humilitatis* tantæ in Christo? quod baptizatus est à *magistro*, pro *ministeris*, ut se declararet *salvationum magistrum*, Esa. 63, v. 1. Ipse Johannes non cognovit hoc mysterium, Matth. 3, 14. Quis cognoscet vestigia *infinite bonitatis* in Christo? quâ factum, ut pro nobis lavaretur, qui semper agnus immaculatus, 1. Petr. 1. v. 19.

5. *Ob populi israhelitici educationem*. De hac enim Psalmus loquitur. Itanos Deus in manu Mosis & Aaronis, ut oves eduxit, Christus est Mose præstantior, & Aarone eloquentior, nos oves suas eduxit, baptismi aquis lavit, pavit.

**CHRISTUS EST PETRA AQUARUM
VIVARUM per baptismum.**

§81. Psal. 114. v. 8. *Convertit petram in aquas, & rupem in fontem aquarum.* Ad literam de Israelitis in deserto potatis aquis, ex petra promanantibus. Alleg.

1. *Et nos in deserto mundi vagamur, extorres, carentes aquis salutaribus, quibus animæ sitim explere possumus,* Psal. 42, 1. 2.

2. *Petra nostra Christus est,* vid. sup. art. 1. hoc cap.

3. *Hæc petra conversa in stagnum aquarum, ipsa Jordanis immersa aquis, ut salutare fierent nostri baptismatis aquæ, Christus nobis factus est fons salutarium aquarum, in vitam æternam salientium,* Joh. 4, 14.

CHRISTI BAPTISMO HOSTES

prostrati spirituales.

§82. *Moabiti pugnantes adversum Israelitas, & orto jam sole ex adverso aquarum viderunt aquas rubras, quasi sanguinem: Quapropter in suspicionem mutua pugna, ab Israelitis patrata inducti, hostes aggressi; sed tamen cæsi fugatiq;,* 2. Reg. 3, 22. 23.

1. *Moabiti imago Diaboli, ejus satellitum.*

2. *Ortus ille sol jubare aquas tingens, typus Christi, rubras facientis aquas baptismi, jubare innocentie & justitie suæ, baptizatus in Jordane,* Matth. 3, 14. 15.

3. *Varias sine dubio Diabolo movit hoc spectaculum baptizati Christi suspensiones, quem vilem, quem abjectum inde sibi finxit: in similitudine carnis peccati velut existentem, Rom. 8, 2. 3. Ideoque eundem Dominum laceffere tentando minimè erubuit,* Matth. 4, v. 1. seq.

4. *Sed fugatus & cæsus est Satanas à Christo; Pharaon ille in mari rubro baptismatis submersus, spe dejectus. Christum enim induimus,* Gal. 3, 27.

CHRISTO BAPTIZATO,

caeli aperti.

§83. *Stephano, baptismum sanguinis suscipiente, caeli aperti*

aperiti sunt, Act. 7. v. 55. Stephanus noster & corona nostra JESUS CHRISTUS, quâ triumphamus, quâ gloriamur, quâ glorificabimur, Joh. 17. v. 24. 2. Tim. 4. v. 8. Hic, cum baptismum fusciperet, cœlos apertos vidit, Matth. 3. v. 16.

DE COELI APERTIONE MEDITATIONES quædam allegoricæ.

584. Apertio illa cœlorum super Christum facta, notare potest

1. RESPECTU CHRISTI

1. *Autoritatem* divinam & commendationem ab ipso Patre institutam, hinc cœlum apertum, Matth. 3. 16.

2. *Veram DEITATEM*, quam Pater confirmat, cum *filium* appellat, ibid. v. 17.

3. *Doctrinæ* Christi immotam certitudinem, 2. Pet. 1. v. 17. Simile; ubi hæc historia repetitur.

4. *Gratiæ* Christi plenissimam effusionem, Tit. 3. 6.

5. *Doctrinæ* Christi & Johannis conformitatem, qui testabatur, hunc Christum esse Dei agnum, Joh. 1. 29.

6. *Christi* honorem summum, quem tam eximiâ partefactione illustrem Pater reddidit.

7. *Cœlorum* per Christum reserationem.

8. *Ira divina cessationem*: Sic Noa fenestram aperuit, lapsis diluvii aquis, Genes. 8. v. 6. Cœlestis Noa fenestram cœli aperit, columbam Spiritus sancti emit, Matth. 3. v. 16.

2. RESPECTU PATRIS, ut ille nobis patriam voluntatem declararet: *Hunc audite*, Matth. 3. v. 17.

3. RESPECTU *Johannis*, qui in officio suo confirmabatur & commendabatur.

4. Cur Spiritus S. in specie columbæ apparuit? Vid. supr. cap. 3. all. 132. respectu propriæ personæ. In capite verò Christi apparuisse creditur columba, teste Chrysof. in act.

1. Quia

1. Quia Christus ecclesie suae *caput*, Eph. 1. v. 22.

2. Quia Spiritus sancti vis manat à Christo, *ut capite*, in omnia ecclesie vivae membra: Ille enim Spiritum sanctum mittit à patre, Joh. 16. v. 7. Ephes. 4. vers. 8. Psal. 68. v. 19.

3. Quia Christus ille erat, de quo Esai. 11. v. 2. *Requiescet super illum Spiritus Domini, Spiritus sapientia & intellectus, Spiritus consilii & fortitudinis, spiritus scientia & pietatis.*

1. Spiritus Sapientiae in *verbi revelatione*, in quo sola sapientia. Psal. 19. v. 8. 1. Cor. 1. v. 21.

2. *Intellectus, in nostri eruditione*, quia nos intelligere facit fidei mysteria impervestigabilia, 1. Cor. 2. v. 15.

3. *Consilii in afflictorum directione*, Psal. 27. vers. 12. Psal. 73. v. 24. Ipse enim pater est consilii, Es. 9. vers. 6. magnus consilio, Jer. 32. v. 19. certos nos faciens de patris consilio, Joh. 1. v. 18. *Filius revelavit.*

4. *Fortitudinis in debiliu[m] confortatione.* 2. Cor. 12. v. 9. Ps. 145. v. 14. Ps. 138. v. 3. Fortitudinem quoq; Christus exseruit in verbis, doctrinâ, miraculis, Joh. 7. v. 46.

5. *Scientia, in ignorantia nostra sublatione.* Quando scientiam mysteriorum per Spiritum sanctum mentibus nostris instillat, Joh. 16. v. 13.

6 *Pietatis*, cum eadem, & quidem filiali, pectora nostra imbuat. *Ex ejus enim plenitudine omnes accepimus*, Joh. 1. v. 16. in quo complacuit omnem habitare plenitudinem, Col. 1. v. 19.

4. *Ob certi individui significationem.* In caput Christi sedit columba, ne Johanni ea commendatio cederet.

SPECIES VISIBILIS COLUMBÆ CUR

in Christo apparuit.

585. In significationem nimirum.

1. *Summa Christi mansuetudinis, qualis est in columba*: Sic Matth. 11. v. 29. *Miris ego sum.*

X 4

2. *Nul-*

2. *Nullus in Christo* fellis aut amaritudinis, vel morositatis, Esa. 42. v. 4. aut peccati.

3. *Gemitum*. Columba sæpè gemit: In specie columbæ super Christum apparuit Spiritus sanctus, ut indicaret, hunc Dominum gemiturum esse ob generis humani calamitatem & populi sui pertinacem incredulitatem, Marc. 7. v. 34.

4. *Fugatum*. Columba de loco in locum fugatur. Christus mox à baptismo in desertum fugatur. In ministerio de loco in locum, ut columba fugatur. In passione ex horto in domum Pontificis; ex domo in pratorium fugatur.

5. *Eximia pietatis*, qualis est in columbis, etiam alienos pullos enutrientibus; Ita Christus etiam alienos filios nutrit, Es. 1. v. 2. 3.

6. *Simplicitatis*. Eadem in Christo fuit: *Dolus non est inventus in ore ipsius* Esa. 53. v. 10. I. Petr. 2. v. 22.

7. *Munditiæ*, quam amant columbæ: Ita Spiritus S. in hac specie columbæ apparens indicare voluit, Christum amare spirituales fidei & sanctimonie puritatem, 2. Tim. 2. v. 20. 21.

8. *Charitatis*, qualis est inter columbas: Ita species columbæ eandem in Christo significavit. Impensè namque nos amavit, Joh. 1. v. 32.

9. *Prudentis granorum selectionis*. Columba diligenter grana eligit: Ita Christus grana tritici & verbi sui à paleis Pharisæicis distinxit, Matth. 5. & c. 15. & purissima illa verbi sui grana nobis commendavit, Joh. 8. v. 3.

10. *Mysticæ significationis*, Gen. 8. v. 11. Veniens columba ramum olive ferens, omnibus in arca significavit, aquas diluvii cessasse: Ita columba hæc S. sancti indicavit, pacem per Christum restitutam esse, huncque progressurum ex ætate juvenilis velut arcâ, & publicè agrum ecclesiæ per ministerium culturum, vineam

spiri-

spiritualem plantaturum, ut Noah fecit, Genes. 9. vers. 20.

COROLLARIUM I. ART. V.

DE CAUSIS BAPTISMI CHRISTI.

CAPITALES ET PRÆCIPUÆ

hæ recensentur.

586. *Omnis justitia consummatio*: Ita Christus ipse Matth. 3. v. 5. *Omitte nunc*: Sic nos decet omnem justitiam adimplere. Nostra enim justitia Christus esse debebat, Jer. 23. v. 6. In nobis erat injustitia. Ut ergò justitia Dei in nobis impleretur, justitiam implevit DEI filius. Rom. 8. v. 3. 4.

2. *Humilitatis declaratio*. Dominus venit ad servum, Matth. 3. v. 14. unguens ad unctum, Matth. 3. v. 11. præceptor ad discipulum, Joh. 1. v. 27. medicus ad ægrotum, Matth. 11. Caput angelicis tremendum spiritibus, ministri subditur manibus, Hebr. 1. v. 6.

3. *Aquarum baptismi mundatio*, quæ facta est Christi ipsius sanctissimò lavacrò: ille angelus est, qui descendit, aquas baptismi movit, salutare reddidit. Joh. 5. v. 4.

4. *Baptismi commendatio*, quem ipse suscipere voluit, nobisque suo exemplo præire, & ut significaret, veterum novorumque sacramentorum vim omnem à se dependere.

5. *Ministerii inauguratio*: idcirco ad Johannem accessit, à publico doctore publicè baptizari voluit.

6. *Johannis commendatio*, ejusque ministerii & baptismi. Quem tanti faceret Deus, ut etiam Dei filium baptizaret.

7. *Effectuum baptismi spiritualium indicatio*. Cœli aperiebantur, Christus continuò ascendit ex aquis, Pater complacentiæ testimonium Filio perhibuit, Spiritus sanctus in caput Christi descendit. Nobis baptizatis cœlum quoque aperitur. Ex peccatorum veterum

rum aquis ascendere debemus, Rom. 6. v. 4. *In novitate vite ambulare.* Jus filiorum Dei adipiscimur, Spiritus sanctus quoque novos fructus generat, in caput nostrum descendit, imò in cor nostrum, per quem clamamus: Abba pater. Spiritus sanctus enim est unguentum illud, defluens ex capite Aaronis nostri, hoc est, Christi, in totam vestem ejus, hoc est, omnes pios, ex Psal. 133. v. 3. *allegoricè applicato.*

8. *Utriusq; fœderis in se (Christo) connexio*, qui est heri & hodiè, Hebr. 13. v. 8. quando scilicet baptismum & circumcisionem conjunxit. Ipse est *lapis angularis tangens fœderis utriusq; parietem*, Esa. 28. v. 16.

COROLLARIUM II. DEBITUM

ARTIC. IV.

DE CAUSIS CIRCUMCISIONIS Christi.

387. *Ob generis Abrahami significationem*, primus circumcisionis mandatum acceperat, Gen. 17.

2. *Ob patrum assimilationem*, Christus enim circumcisionem accipiens, patribus & Judæis similis factus est, ut ne eum velut incircumcisum averfarentur.

3. *Ob circumcisionis approbationem.*

4. *Sua ipsius legis impletionem.*

5. *Oneris legalis in se derivationem*, quod scilicet totam legem pro nobis impleturus esset, qui circumcidi passus fuisset, per sequelam Apostolicam. Qui circumcidi patitur se, totam legem servare tenetur, Galat. 5. vers. 3.

6. *Propria justitia exutionem.* Quâ se evacuavit in circumcissione, cum se ut incircumcisum stitit.

7. *Maturam passionem*, quam inchoare voluit in ætate infantili, quâ sanguinem quoque suum pro nobis fundere voluit.

8. *Hu-*

8. *Humanæ naturæ veruatem*, quam effuso sanguine declaravit.

9. *Spiritualis circumcissionis commendationem*, in cujus indicium & approbationem ipse Christus corporalem accepit, Col. 2. v. 11.

ARTICULUS VI.

DE TENTATIONE ET JEJUNIO

Christi quadragesimali.

CHRISTUS TENTATUS

post baptismum.

§88. *Post transitum per mare rubrum, defectu aquarum dulcium, & gustu amararum in Mara, patientia & obedientia Israelitarum probata*, Exod. 15. v. 23. 24.

1. *Israelite typus sunt Christi*. Mutua enim præfigurandi ratio valet in capite & membris spiritualibus Ecclesiæ. Ex canone Theol.

2. *Transitus per mare rubrum baptismum Christi significare potest*, in quo submerferat Pharaonem infernalem, omnem justitiam pro nobis implens, Matth. 3. v. 15.

3. *Aque dulces solatium & abundantiam in sacris notant*. Hæ defuerunt Christo tentato, soli relicto in deserto, majestate divinâ oblecta nube humilitatis, Matth. 4. v. 1. seq.

4. *Aque amara fuerunt Christo, quas bibit in deserto jejunans, velut derelictus à Patre*. Hinc Diabolus: Si (inquit) filius Dei es? d. l. Matth. 4.

5. *Murmurarunt Israelitæ: Non item Christus, sed obediens factus patri*, non tantum ad tentationem; verùm etiam ad mortem, Phil. 2. v. 8. ejus voluntatem lubens fecit, Psal. 40. 9. à Spiritu sancto ductus, Spiritu illo spontaneo.

6. *In amaro illo deserto, aquas injecto ligno dulces reddidit Moses*. Lignum vitæ nostræ spirituale verbum Dei,